

Dag-Inge Øien og Marte Fandrem

Slåttemyr på Beitlandet, Stjørdal

NTNU Vitenskapsmuseet
naturhistorisk notat 2017-11

NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk notat 2017-11

Dag-Inge Øien og Marte Fandrem

Slåttemyr på Beitlandet, Stjørdal

NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk notat

Dette er en elektronisk serie fra 2013 som erstatter tidligere Botanisk notat og Zoologisk notat. Serien er ikke periodisk, og antall nummer varierer per år. Notatserien benyttes til rapportering fra mindre prosjekter og utredninger, datadokumentasjon, statusrapporter, samt annet materiale som ikke har en endelig bearbeidelse.

Tidligere utgivelser: <http://www.ntnu.no/web/museum/publikasjoner>

Referanse

Øien, D.-I. & Fandrem, M. 2017. Slåttemyr på Beitlandet, Stjørdal. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk notat 2017-11: 1-13.

Trondheim, desember 2017

Utgiver

NTNU Vitenskapsmuseet
Institutt for naturhistorie
7491 Trondheim
Telefon: 73 59 22 80
e-post: post@vm.ntnu.no

Ansvarlig signatur

Torkild Bakken (instituttleder)

Publiseringstype

Digitalt dokument (pdf)

Forsidefoto

Slåttemyr på Langmyra. Foto: Marte Fandrem 21.08.2017.

www.ntnu.no/museum

ISBN 978-82-8322-118-3
ISSN 1894-0064

Sammendrag

Øien, D.-I. & Fandrem, M. 2017. Slåttemyr på Beitlandet, Stjørdal. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk notat 2017-11: 1-13.

I 2017 ble fem slåttemyrlokaliteter på Beitlandet i Stjørdal kartlagt og verdivurdert etter reviderte faktaark til DN-Håndbok 13. Fire av lokalitetene domineres av rik myrvegetasjon. Den største av disse, Langmyra, vurderes som svært viktig (A). Ei av de andre, Indre Steinmyra, vurderes som viktig (B). Her ble det også funnet betydelige populasjoner av den rødlista arten brunskjene (*Schoenus ferrugineus*). To mindre lokaliteter like ved de to gårdstuna på Beitlandet er til dels sterkt preget av tråkk og næringssig, og vurderes som lokalt viktig (C) sammen med Storslættet, som er i begynnende gjengroing og domineres av fattigere myrvegetasjon.

Nøkkelord: bakkemyr - brunskjene - intermediær myr - myrvegetasjon - naturtypekartlegging - rikmyr - verdivurdering

Dag-Inge Øien og Marte Fandrem, NTNU Vitenskapsmuseet, Institutt for naturhistorie, NO-7491 Trondheim

Innhold

Sammendrag	3
Forord	5
1 Innledning	6
2 Undersøkte slåttemyrlokaliteter	8
2.1 Langmyra	8
2.2 Indre Steinmyra	10
2.3 Myr ved Øvre Beitlandet	11
2.4 Myr ved Nedre Beitlandet	11
2.5 Storslættet	12
3 Referanser	13

Forord

Undersøkelsene på Beitland ble gjort på forespørsel fra grunneier Trond Olav Beitland og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Prosjektleder hos NTNU Vitenskapsmuseet har vært senioringeniør Dag-Inge Øien. Avdelingsingeniør Marte Fandrem har deltatt i feltarbeidet og bidratt på rapporten. Kontaktperson hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har vært seniorrådgiver Gry Tveten Aune ved miljøvernavdelingen.

Trondheim, desember 2017

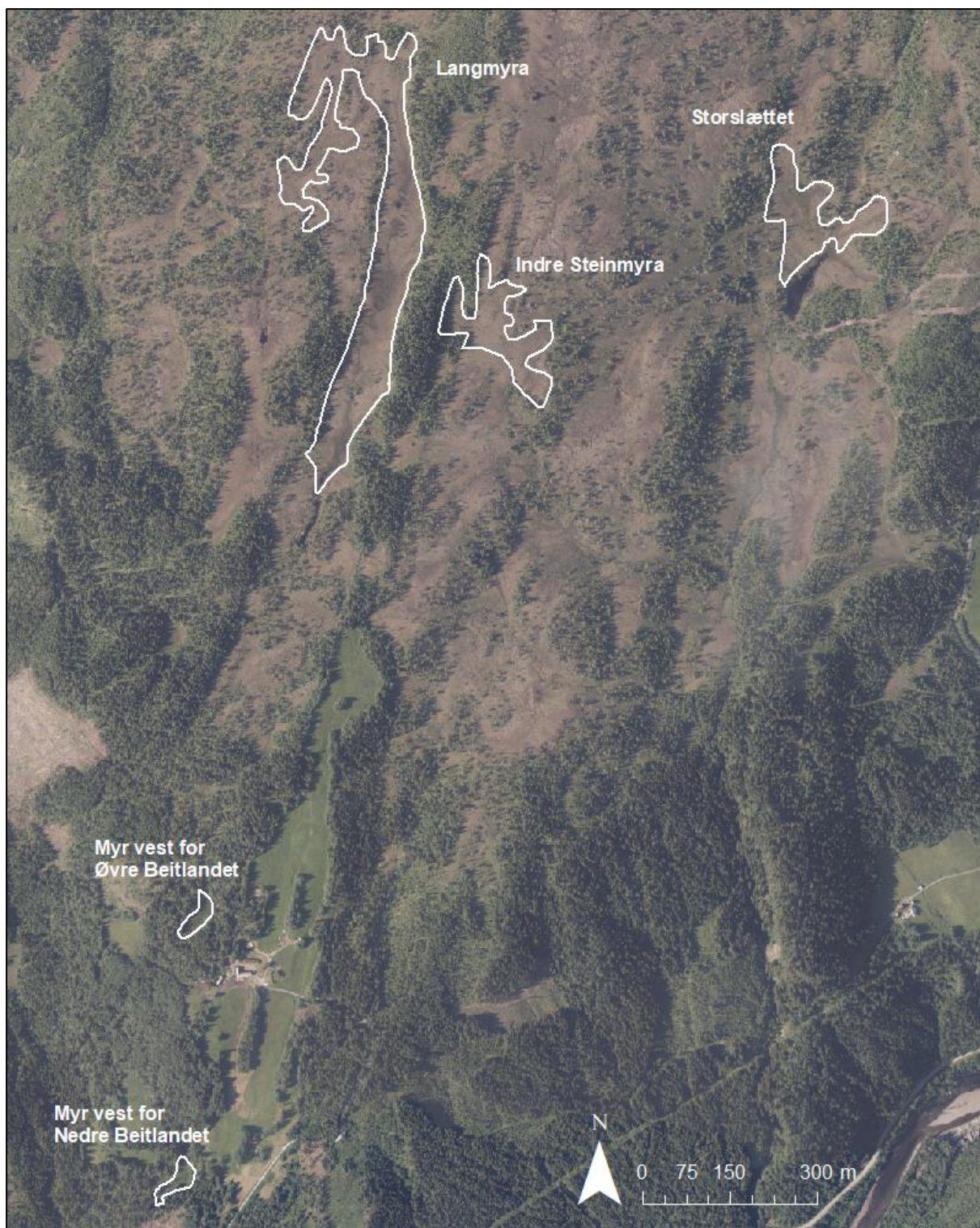
Dag-Inge Øien

1 Innledning

Nord-Trøndelag har store arealer myr generelt, og slåttemyr spesielt, og er det fylket der slåttemyr er best undersøkt (se bl.a. Lyngstad 2016). Alle typer jordvannsmyr (minerotrof myr) ble nyttet som slåttemyr, men myrmasstypene bakkemyr og flatmyr har vært viktigst, og særlig de myrene som har rik (basekrevende) vegetasjon. Bakkemyr dannes i første rekke i områder med mye nedbør og tjukt, langvarig snødekke, og er vanlig i mellomboreal og nordboreal vegetasjonssone. Det er store arealer i Nord-Trøndelag der de klimatiske forholdene ligger til rette for dannelse av bakkemyr, og typen er svært vanlig. Kombinasjonen av store områder med rik berggrunn og mye myrareal gir godt grunnlag for rik myrvegetasjon, og betydelige forekomster av rikmyr er et særtrekk for fylket. Tradisjonen med myrslått har vært viktig i hele landet, men Trøndelag er en av regionene der myrslåtten ser ut til å ha vært viktigst. Dette skyldes nok at det har vært mye godt egnet myr tilgjengelig, samt at behovet for høy fra utmarka har vært stort. Opphør av slått med påfølgende gjengroing er den største trusselen mot slåttemyrene, og særlig slåttemyrkanten er utsatt.

I denne rapporten gir vi en beskrivelse av fem slåttemyrlokalteter som ble kartlagt på Beitlandet i Stjørdal kommune i 2017 (figur 1), samt en verdivurdering som følger reviderte faktaark til DN-Håndbok 13 (Øien et al. 2014). Navn på planter følger Elven (2005) for karplanter og Frisvoll et al. (1995) for moser.

Beitlandet ligger på nordsida av Forradalen ca. 200-400 m o.h. Utmarksområdene domineres av myr og barskog, og skiller seg derfor ikke ut fra andre deler av Indre Trøndelag. Berggrunnen i området er dominert av leirskifer (geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/), med til dels tjukke morenelag. Området har et relativt oseanisk klima og ligger hovedsakelig i mellomboreal vegetasjonssone og i overgangen mellom svakt oseanisk og klart oseanisk vegetasjonsseksjon (Moen 1998). Grunneier opplyser at flere av myrene ved Beitlandet ble slått i tidligere tider, og nevner blant annet Langmyra og Storslættet. Det ble drevet myrslått på Langmyra, den største av myrene som ligger nærmest gården, fram til ca. 1950.

Figur 1. Beitlandet med de fem slåttemyrene inntegna. Ortofoto fra norgebilder.no.

2 Undersøkte slåttemyrlokalteter

Slåttemyrområdene på Beitlandet ble undersøkt 21. august 2017 av forfatterne. Beskrivelsene og verdivurderingene nedenfor er basert på denne undersøkelsen.

2.1 Langmyra

Kommune Stjørdal

Naturtype D02 Slåtte- og beitemyr

Verdi A - svært viktig

UTM 32V PR 15, 43-44

Langmyra ligger 355-375 m o.h., på nordsida av Forradalen i Stjørdal kommune, Nord-Trøndelag. Myra ligger i et område som er dominert av minerotrofe myrkompleks. Langmyra utgjør ca. 70 daa og strekker seg i nord-sørretning fra Svartåsen og nesten helt ned til innmarka på gården Øvre Beitlandet (figur 1). Flatmyr dominerer, men det er mindre partier med bakkemyr i nord. Det aller meste av vegetasjonen er rikmyr, til dels ekstremrikt med betydelig innslag av engstarr og breiull (*Carex hostiana*, *Eriophorum latifolium*) i feltsjiktet. Rik mykmatte er vanlig på de flate partiene. Trådstarr (*Carex lasiocarpa*) dominerer i feltsjiktet, og arter som gulstarr, dystarr, engmariahand, tettegras og myrklegg (*Carex flava*, *C. limosa*, *Dactylorhiza incarnata* ssp. *incarnata*, *Pinguicula vulgaris*, *Pedicularis palustris*) er vanlige. Myrstjernemose og stormakk-mose (*Campylium stellatum*, *Scorpidium scorpidoides*) dominerer i botnsjiktet, og ellers forekommer det mye brunmakk-mose, messingmose, vritormose, rosetormose og fettmose (*Scorpidium cossonii*, *Loeskyphnum badium*, *Sphagnum contortum*, *S. warnstorffii*, *Aneura pinguis*). I nordvest er det partier med intermedier bakkemyr (fastmatte). Her var det i 2017 også betydelige spor etter beiting og tilhørende tråkkaskader, trolig fra storfe.

Størsteparten av Langmyra er lite preget av gjengroing. Den er åpen (svært lite busker), og med jevn overflate (figur 2), men det er noe tuedannelse og spredte busker i bakkemyra i nord, spesielt ut mot kantene. Det vil kreve relativt lite ressurser å gjenoppta slåtten og skjømte myra som slåttemyr.

Verdibegrunnelse: Langmyra er ei relativt stor slåttemyr (> 50 daa) som fremdeles er åpen og bærer tydelig preg av langvarig hevd. Den er dominert av rik myrvegetasjon, og har innslag av ekstremrikt myrvegetasjon. Dette tilsier verdi A – svært viktig. Det er også gode muligheter for skjøtsel av myra på grunn av beliggenhet og god tilstand.

Artsliste

Norsk navn	Vitenskapelig navn
Skavgras	<i>Equisetum hyemale</i>
Myrsnelle	<i>Equisetum palustre</i>
Dvergjamne	<i>Selaginella selaginoides</i>
Einer	<i>Juniperus communis</i>
Gran	<i>Picea abies</i>
Furu	<i>Pinus sylvestris</i>
Særbustarr	<i>Carex dioica</i>
Stjernestarr	<i>Carex echinata</i>
Gulstarr	<i>Carex flava</i>
Engstarr	<i>Carex hostiana</i>
Trådstarr	<i>Carex lasiocarpa</i>
Dystarr	<i>Carex limosa</i>
Kornstarr	<i>Carex panicea</i>
Sveltstarr	<i>Carex pauciflora</i>
Flaskestarr	<i>Carex rostrata</i>
Engmariahand	<i>Dactylorhiza incarnata</i> ssp. <i>incarnata</i>
Flekkmariahand	<i>Dactylorhiza maculata</i>
Duskull	<i>Eriophorum angustifolium</i>
Breiull	<i>Eriophorum latifolium</i>

Sauesvingel	<i>Festuca ovina</i>
Blåtopp	<i>Molinia caerulea</i>
Rome	<i>Narthecium ossifragum</i>
Sivblom	<i>Scheuchzeria palustris</i>
Bjønnbrodd	<i>Tofieldia pusilla</i>
Sveltull	<i>Trichophorum alpinum</i>
Småbjønnskjegg	<i>Trichophorum cespitosum</i> ssp. <i>cespitosum</i>
Myrsauløk	<i>Triglochin palustre</i>
Gråor	<i>Alnus incana</i>
Kvitlyng	<i>Andromeda polifolia</i>
Dvergbjørk	<i>Betula nana</i>
Bjørk	<i>Betula pubescens</i>
Røsslyng	<i>Calluna vulgaris</i>
Drosera longifolia	<i>Smalsoldogg</i>
Fjellaugnetrøst	<i>Euphrasia wettsteinii</i>
Kvitmaure	<i>Galium boreale</i>
Bukkeblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>
Jåblom	<i>Parnassia palustris</i>
Myrklegg	<i>Pedicularis palustris</i>
Tettegras	<i>Pinguicula vulgaris</i>
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>
Fjelltistel	<i>Saussurea alpina</i>
Blåknapp	<i>Succisa palustris</i>
Skogstjerne	<i>Trientalis europaea</i>

Figur 2. Slåttemyr på Langmyra, Beitlandet. Foto: D.-I. Øien 21.08.2017.

2.2 Indre Steinmyra

Kommune Stjørdal
Naturtype D02 Slåtte- og beitemyr
Verdi B - viktig
UTM 32V PR 15, 43

Indre Steinmyra ligger 355-365 m o.h., på nordsida av Forradalen i Stjørdal kommune, Nord-Trøndelag. Myra ligger i et område som er dominert av minerotrofe myrkompleks, og deler av myra bærer preg av slåttemyr. Den delen som er vurdert (figur 1) utgjør ca. 19 daa og ligger like øst for Langmyra. I øst er det bakkemyr som heller mot øst, og i nord og vest er det flatmyr (figur 3). Rik fastmattemyr dekker store areal, med et betydelig innslag av bl.a. den rødlista arten brunskjene (*Schoenus ferrugineus* VU), samt engstarr og engmarihand (*Carex hostiana*, *Dactylorhiza incarnata* ssp. *incarnata*) i feltsjiktet. I tillegg inngår det jevnt jåblom, bjønnbrodd, blåknapp, trådstarr, dvergjamne, myrsnelle og skavgras (*Parnassia palustris*, *Tofieldia pusilla*, *Succisa palustris*, *Carex lasiocarpa*, *Selaginella selaginoides*, *Equisetum palustre*, *E. hyemale*). Myrstjernemose og stormakkmose (*Campylium stellatum*, *Scorpidium scorpioides*) dominerer i botnsjiktet. Det står takrør (*Phragmites australis*) i et parti med mer antydninger til strenger øst i området. Partier av myra bærer preg av beiting og tråkk fra storfe.

Slåttemyra på Indre Steinmyra er lite preget av gjengroing. Den er åpen (svært lite busker), og med jevn overflate, men det er noe tuedannelse og spredte busker, spesielt ut mot kantene. Det vil kreve relativt lite ressurser å gjenoppta slåtten og skjøtte myra som slåttemyr.

Også myrpartier lenger sør på Indre Steinmyra, sør for kryssende bekk, viser tegn til slåttemyrpreg, men vegetasjon her er dominert av fattigmyr og sterkt påvirka av tråkk fra beitende storfe. Vi har valgt å ikke inkludere disse partiene i lokaliteten.

Verdibegrunnelse: Indre Steinmyra er ei relativt lita slåttemyr som fremdeles er åpen og bærer tydelig preg av langvarig hevd, men den er også påvirka av tråkk fra beitende storfe. Den ligger i et område der slåttemyr er relativt vanlig, men har store partier rik myrvegetasjon og populasjoner av en rødlista art, brunskjene. Dette tilsier verdi B – viktig.

Figur 3. Slåttemyra på Indre Steinmyra, Beitlandet. Sett fra nord. Foto: M. Fandrem 21.08.2017

2.3 Myr ved Øvre Beitlandet

Kommune Stjørdal
Naturtype D02 Slåtte- og beitemyr
Verdi C - lokalt viktig
UTM 32V PR 14-15, 43

Denne myra ligger 295-300 m o.h., like vest for gårdstunet til Øvre Beitlandet på nordsida av Forradalen i Stjørdal kommune, Nord-Trøndelag. Myra utgjør 2 daa, og en driftsveg skjærer langs myra i overkant. Rike kilder i nordøst som overrisler myra. Myra består av bakkemyr og rik, til dels ekstremrik fastmatte dominerer. Mye engstarr, breiull og fjellfrøstjerne (*Carex hostiana*, *Eriophorum latifolium*, *Thalictrum alpinum*) i feltsjiktet. Myrstjernemose og stormakkemose (*Campylium stellatum*, *Scorpidium scorpidoides*) dominerer i botnsjiktet.

Driftsvegen i overkant har kun i liten grad påvirket hydrologien, men noe oppslag av kratt i nordøst forekommer. Det er også en del tråkkpåvirkning fra beitende storfe og myra er tydelig påvirket av beiting. Ellers er myra i stort sett åpen og med jevn overflate.

Verdibegrunnelse: Myra ved Øvre Beitlandet er ei lita slåttemyr som fremdeles er åpen og bærer tydelig preg av langvarig hevd, men den er i dag i sterkt prega av tråkk fra beitedyr. Den har rik til ekstremrik myrvegetasjon og ligger i et område der slåttemyr er relativt vanlig. Dette tilsier verdi C – lokalt viktig.

2.4 Myr ved Nedre Beitlandet

Kommune Stjørdal
Naturtype D02 Slåtte- og beitemyr
Verdi C - lokalt viktig
UTM 32V PR 14, 42

Denne myra ligger 205-210 m o.h., like vest for gårdstunet til Nedre Beitlandet på nordsida av Forradalen i Stjørdal kommune, Nord-Trøndelag. Myra utgjør 2 daa og består av bakkemyr og rik myrvegetasjon dominerer. Det er relativt tynn torv i nord og små bekkesig som renner gjennom området. Det er en god del oppslag av kratt langs kanten av myra, spesielt i nord, og den er sterkt prega av beiting og tråkk fra beitende storfe. Det er også tydelig at myra er påvirket av næringssig fra omkringliggende dyrkamark. I sør er myra stort sett åpen og med jevn overflate

Sumphaukskjegg og mjøddurt (*Crepis paludosa*, *Filipendula ulmaria*) dominerer feltsjiktet langs kantene og i nord. På de mer åpne partiene i sør er det mye bukkeblad, gulstarr og slåtestarr (*Menyanthes trifoliata*, *Carex flava*, *C. nigra* ssp. *nigra*) i feltsjiktet, med innslag av bl.a. fjellfrøstjerne og engstarr (*Thalictrum alpinum*, *Carex hostiana*). Myrstjernemose og stormakkemose (*Campylium stellatum*, *Scorpidium scorpidoides*) dominerer i botnsjiktet, med innslag av rundmose og gullmose (*Rhizomnium* spp., *Tomentypnum nitens*).

Verdibegrunnelse: Myra ved Nedre Beitlandet er ei lita slåttemyr som er i relativt dårlig tilstand. Den er sterkt prega av næringssig og tråkk fra beitende storfe, men den har rik til ekstremrik myrvegetasjon. Dette gjør at vi under tvil vurderer den til verdi C – lokalt viktig, til tross for dårlig tilstand.

2.5 Storslættet

Kommune Stjørdal
Naturtype D02 Slåtte- og beitemyr
Verdi C - lokalt viktig
UTM 32V PR 16, 44

Storslættet ligger 320-330 m o.h., på nordsida av Forradalen i Stjørdal kommune, Nord-Trøndelag. Myra ligger i et område som er dominert av minerotrofe myrkompleks, og bare deler av myra bærer preg av slåttemyr. Denne delen utgjør ca. 20 daa og ligger rundt ei lita tjønn i dalen sør for Trongåsen. Bakkemyr dominerer, men det er mindre partier med flatmyr ved tjønna. Vegetasjon består hovedsakelig av fattig og intermedier fastmatte. Rome, flaskestarr, blåtopp og bjønnskjegg (*Narthecium ossifragum*, *Carex rostrata*, *Molinia caerulea*, *Trichophorum cespitosum*) er de vanligste artene i feltsjiktet, men med betydelig innslag av bl.a. dvergjamne, jåblom, sivblom og tettegras (*Selaginella selaginoides*, *Parnassia palustris*, *Scheuchzeria palustris*, *Pinguicula vulgaris*). Store deler av myra har ei relativt ujevn overflate med tilløpt til tuedannelse og det er spredte oppslag av kratt. Det er mye spor av beiting og tråkk fra storfe.

Verdibegrunnelse: Storslættet er ei middels stor slåttemyr som fremdeles bærer preg av langvarig hevd, men den er også sterkt prega av tråkkpåvirkning fra beitende storfe. Myra er i begynnende gjengroing med spredte oppslag av kratt og ujevn overflate med tuedannelse. Fattig og intermedier myrvegetasjon dominerer og den ligger i et område der slåttemyr er relativt vanlig. Dette tilsier verdi C – lokalt viktig.

3 Referanser

- Elven, R. (red.) 2005. Johannes Lid og Dagny Tande Lid. Norsk flora. 7. utgåve. – Samlaget, Oslo. 1230 s.
- Frisvoll, A.A., Elvebakk, A., Flatberg, K.I. & Økland, R.H. 1995. Sjekklister over norske mosar. Vitskapleg og norsk namneverk. – NINA Temahefte 4: 1-104.
- Lyngstad, A. 2016. Slåttemyrundersøkelser i Nord-Trøndelag 2013-2014. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 2016-2: 1-117.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. vegetasjon. – Statens kartverk, Hønefoss. 199 s.
- Øien, D.-I., Lyngstad, A., Moen, A. 2014. Slåttemyr. – S. 54-68 i: Miljødirektoratet (red.) Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Våtmark. www.miljodirektoratet.no/Global/dokumenter/tema/arter_og_naturtyper/Faktaark%20-%20V%C3%A5tmark.pdf.

NTNU Vitenskapsmuseet er en enhet ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU.

NTNU Vitenskapsmuseet skal utvikle og formidle kunnskap om natur og kultur, samt sikre, bevare og gjøre de vitenskapelige samlingene tilgjengelige for forskning, forvaltning og formidling.

Institutt for naturhistorie driver forskning innenfor biogeografi, biosystematikk og økologi med vekt på bevaringsbiologi. Instituttet påtar seg forsknings- og utredningsoppgaver innen miljøproblematikk for ulike offentlige myndigheter innen stat, fylker, fylkeskommuner, kommuner og fra private bedrifter. Dette kan være forskningsoppgaver innen våre fagfelt, konsekvensutredninger ved planlagte naturinngrep, for- og etterundersøkelser ved naturinngrep, fauna- og florakartlegging, biologisk overvåking og oppgaver innen biologisk mangfold.

ISBN 978-82-8322-118-3
ISSN 1894-0064

© NTNU Vitenskapsmuseet
Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

www.ntnu.no/museum